

Socio-economische gevolgen van echtscheiding

Mart Willekens, Dimitri Mortelmans, Griet Vanderheyden

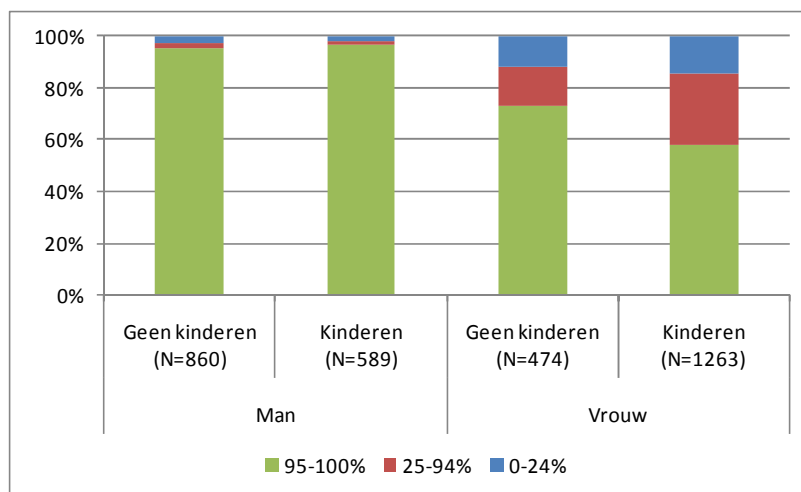
Een echtscheiding betekent doorgaans een reeks ingrijpende veranderingen in de gezinssituatie en – samenstelling. Los van het verdriet en de emotionele moeilijkheden, brengt de breuk ook praktische regelingen en vooral financiële gevolgen voort. Om aan de nieuwe gezinssituatie het hoofd te bieden zullen ex-partners dikwijls hun deelname aan de arbeidsmarkt aanpassen. Dergelijke veranderingen hebben tevens invloed op de financiële positie en op de *combinatie gezin-arbeid*.

Tewerkstelling

De invloed van een scheiding op de tewerkstelling van mannen blijkt volgens de SiV-data beperkt te zijn. Meer dan 90% van de werkende mannen doet dit voltijds, ongeacht leeftijd en opleidingsniveau, zowel voor als na de scheiding.

Bij de vrouwen is het beeld genuanceerder. Ten eerste zullen vrouwen, op het moment dat ze nog niet gescheiden zijn, minder vaak voltijds werken dan mannen, en dit vooral wanneer er kinderen in het gezin aanwezig zijn (zie Figuur 1). Deze invloed van de kinderen werkt het sterkst door bij jongere en bij hoogopgeleide vrouwen.

Figuur 1: Laatste werksituatie voor de scheiding bij mannen en vrouwen met en zonder kinderen (N = 3186)

Ten tweede vertonen de vrouwen in de periode na de scheiding meer transities (d.i. meer of minder werken) in hun tewerkstelling dan mannen. Meer bepaald zijn het de vrouwen zonder kinderen, de vrouwen met een nieuwe partner en de vrouwen die op latere leeftijd scheiden, die sneller minder gaan werken. De alleenstaande moeders daarentegen zullen eerder meer gaan werken, of hun werkregime op hetzelfde peil houden. Hetzelfde geldt ook voor hoogopgeleide vrouwen.

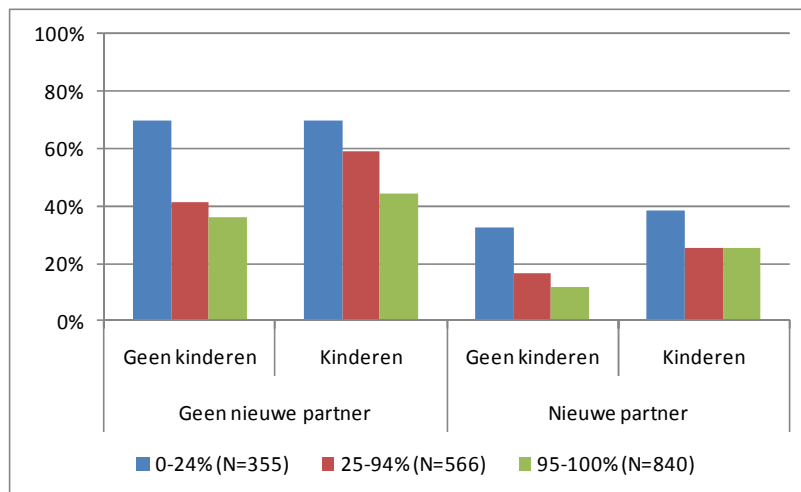
Financiële gevolgen

De diversiteit aan arbeidsuitkomsten voor vrouwen vertaalt zich ook naar een relatief nadeligere positie ten opzichte van de mannen op financieel vlak. Wanneer we kijken naar het huishoudinkomen blijken de verschillen tussen gescheiden en gehuwde vrouwen groter te zijn dan bij de mannen. Gescheiden vrouwen hebben een aanzienlijk lager huishoudinkomen dan vrouwen die gehuwd zijn.

In het algemeen kan gesteld worden dat het inkomensniveau bij aanwezigheid van een nieuwe partner na de scheiding, aardig in de buurt komt van het niveau van een nog steeds gehuwd koppel. Het zijn dus vooral de alleenstaande vrouwen, maar ook mannen, die een lager huishoudbudget hebben.

Ook uit de subjectieve financiële maat (“kunnen rondkomen”) blijkt dat vrouwen meer moeilijkheden ervaren dan mannen, zeker wanneer er kinderen zijn. Hoger opgeleide en voltijds werkende vrouwen rapporteren echter veel minder problemen om rond te komen dan hun tegenhangers, terwijl alleenstaande moeders het moeilijkst de eindjes aan elkaar kunnen knopen. Zelfs als zij voltijds gaan werken, dan nog zijn vrouwen met een nieuwe partner en/of zonder kinderen financieel beter af. Het effect van de gezinssamenstelling werkt dus sterker door dan de invloed van het arbeidsaanbod.

Figuur 2: Percentage vrouwen dat moeilijk tot eerder moeilijk kan rondkomen met het huishoudinkomen naar huidige werksituatie, nieuwe partner en kinderen

In Figuur 2 wordt geïllustreerd dat de subjectieve financiële positie van de vrouw positief samenhangt met haar werksituatie en de aanwezigheid van een nieuwe partner, en negatief samenhangt met de aanwezigheid van kinderen.

Combinatie arbeid-gezin

Wijzigingen in de werksituatie van partners kunnen leiden tot conflicten met betrekking tot de combinatie arbeid-gezin die men probeert te handhaven. Uit de SiV-data blijkt echter dat zulke conflicten zich zowel bij gescheiden als bij gehuwde koppels voordoen. Bij de gehuwden zijn het eerder de mannen die een arbeid-gezin conflict ervaren, terwijl dit bij de gescheiden respondenten eerder de alleenstaande vrouwen zijn, en dat is vooral zo wanneer zij voltijds werken. Opmerkelijk is dat de aanwezigheid van kinderen hier maar weinig invloed op heeft.

Besluit

Het zijn vooral de personen die meer kans hebben om in financiële moeilijkheden te komen die ook meer voltijds zullen gaan werken na een scheiding, met name de alleenstaande moeders. Desalniettemin is dit niet de meest efficiënte strategie om de financiële terugval van een scheiding tegen te gaan. Vrouwen met een nieuwe partner doen het financieel immers beter. De meest nadelige (financiële) positie wordt bekleed door alleenstaande moeders die laaggeschoold zijn en/of weinig tot niet werken.